

Vlaanderen
verbeelding werkt

HAZELAAR (*Corylus avellana*)

BASISEIGENSCHAPPEN

STANDPLAATS

- De hazelaar houdt van licht maar verdraagt ook schaduw.
- We zien de hazelaar vooral langs bosranden en lichtrijke boswegen, net als bredere houtkanten, oude hagen, oeverwallen en dijken van beken en rivieren.

BODEMSOORT

- Hij verkiest een vochthoudende, luchtige, kalkhoudende zandleem- en leembodem, maar groeit op de meeste gronden.
- Zeer rijke, zware gronden en zeer arme gronden zijn niet geschikt.

ECOSYSTEEMDIENSTEN

REGULEREND

Bestuiving

- Voor de bestuiving is de struik afhankelijk van de wind.
- Lang voor de bladeren komt de hazelaar al in bloei (januari-maart).
- De mannelijke bloeiwijze heeft de vorm van hangende katjes, gegroepeerd op een gemeenschappelijk steeltje in de bladoksels. Die zijn al voor de winter gevormd.
- De vrouwelijke bloeiwijze zit verborgen in kleine, meerbladige knopjes met dieprode stempels. Deze steken als een kwastje naar buiten in het centrale deel van de bloeiloten.

ONDERSTEUNEND

Bodemvorming

- Door de snelle bladvertering zorgen de bladeren van de hazelaar voor goede humus (mull).

Vlaanderen
verbeelding werkt

CULTUREEL

Spirituele en culturele waarden

- De wetenschappelijke naam *Corylus* is afgeleid van het Griekse 'korus', dat helm betekent. Het verwijst naar de vruchthuisen die de hazelnoot lang omgeven. De tweede naam *avellana* komt van het handelscentrum Avella (ten oosten van Napels), waar al in de Romeinse tijd een hazelnoothandel bloeide.
- De Germanen gaven hem een plaats in hun mythologie, namelijk gewijd aan de Germaanse vruchtbaarheidsgod Donar of Thor. Waar men recht sprak, zette men die plaatsen met een afrastering van dunne hazeltakken af om nieuwsgierigen weg te houden.
- Ook bij de Kelten was de struik niet onbekend. In de buurt van hazelaars voerden ze vaak rituelen uit. Het woord hazel komt trouwens van het Angelsaksische *haes*, wat iets als bevelen zou betekenen. Iemand met een staf uit hazelaarshout was iemand met een zeker gezag.
- Bij de Grieken en Romeinen was de hazelaar eveneens geliefd vanwege zijn voedzaamheid en de olie die ze uit de noten wonnen.
- De Romeinen noemden Schotland *Caledonia*, afgeleid van *cal-dun*, wat hill of hazel betekent. Voor hun was Schotland het land van de hazelaars.
- Het heilzame karakter bestaat tot vandaag: nu nog beschouwen de wichelroedelopers een hazelaarsvork als de beste houtsoort voor de wichelroede.
- De naam van de Noord-Italiaanse likeur *Frangelico* is gebaseerd op een plaatselijke legende en komt van *Fra Angelico*, een in de 17e eeuw als kluizenaar levende monnik in de groene heuvels van Piëmont. De *Frangelico*-fles is een directe verwijzing naar deze historie. Ze heeft de contour van een franciscaans habijt met traditioneel gordelkoord, waarbij de knopen daarin een verwijzing zijn naar de geloften van gehoorzaamheid, armoede en kuisheid.

PRODUCEREND

Grondstoffen

- In de prehistorie gebruikte men de dikke rechte takken van de hazelaar al voor pijlen, speren en landbouwgereedschap.
- Dunnere takken gebruikte men als bouw materiaal, hutten werden ervan opgetrokken en met leem bepleisterd.
- Eeuwenlang diende de hazelaar ook als hakhout. De stronken bleven staan en schoten opnieuw uit.

Vlaanderen
verbeelding werkt

- De olie uit hazelnoten wordt ook gebruikt in parfums en olieverf.

Voedsel

- Op websites als libelle-lekker.be, foody.nl, smulweb.nl vind je heel wat recepten met hazelnoten, zowel zoete als hartige.
- Wist je dat Nutella hazelnoten bevat die voornamelijk uit Turkije komen? Maar liefst een kwart van de wereldproductie aan hazelnoten komt terecht in producten van fabrikant Ferrero. De fabrikant én sommige politici hebben recent al meermaals de wens uitgedrukt dat er meer Italiaanse noten in hun producten zouden zitten. Eén van de redenen is dat er ook kinderen zouden worden ingezet bij de oogst in Turkije. De Italiaanse boeren echter zijn het oneens: zij vrezen voor een monocultuur. Dat zou negatief zijn voor de waterhuishouding.
- De hazelnoot is ook een ingrediënt voor Frangelico. Dit merk uit de Noord-Italiaanse provincie Piëmont maakt een alcoholische drank op basis van hazelnoten, cacao en vanillebessen.
- Om tarator te maken, een koude Bulgaarse komkommersoep, kun je de walnoten vervangen door hazelnoten.
- Ook voor Turkse tarator, een soort saus, gebruikt men hazelnoten.
- De hazelaar heeft de interesse van truffelkwekers, want hij kan leven in symbiose met de truffel. Jonge mycorrhizaplanten kunnen in de aarde worden gezet om truffelgronden te verrijken. Deze “truffelhazelaars” zijn de enige vruchtdragende bomen die truffels voortbrengen.
- Hazelnoten trekken knaagdieren aan.

Geneeskrachtige middelen

Net als de voedzaamheid, staan de geneeskrachtige eigenschappen van de hazelaar buiten kijf. Niet alleen de noten (voor de olie), maar ook de schors en de bladeren staan bekend om hun helende werking. De lijst lijkt eindeloos.

- Hazelaarblad vermengt men vaak met andere lever- en galkruiden, zoals munt, stinkende gouwe. De bladeren zijn zelf niet eetbaar maar kunnen dienen om een maceraat (kruidenolie) of in dunnere vorm een kruidenthee mee te maken. Je kunt aan een liter kokend water 25 gram bladeren toevoegen en dat 12 uur laten staan. De koude thee kun je driemaal daags drinken om een therapeutisch effect te bereiken. Van een maceraat mag je één tot drie maal daags vijf druppels nemen.
- Hazelaarblad en -schors hebben een bloedstelpende of adstringerende werking. Daarnaast geneest het wonden: in de geneeskunde spreekt men over een cicatriserende werking. De

Vlaanderen
verbeelding werkt

bloedvatvernauwende werking van haarvaten en kleinere aders draagt eveneens bij aan de bloedstelping.

- De hazelaar is goed voor de bloedvaten. De noten en het maceraat van de bladeren zouden helpen bij spataders en oedeem.
- Honingbijen bevliegen de hazelaar ook op harsachtige stoffen die als grondstof dienen voor propolis.
- Hieronder volgt een lijst van mogelijke aandoeningen waarvoor fytotherapeuten (specialisten in kruidengeneeskunde) natuurmedicijnen met hazelaar voorschrijven:
 - zwaartegevoel van de benen
 - nachtelijke beenkrampen
 - gezwollen enkels en onderbenen
 - oedemen
 - inwendige en uitwendige aambeien
 - spataders en aderspatzweer
 - ter preventie van flebitis of aderontsteking
 - mondslijm- en tandvleesontsteking
 - milde verwondingen en niet-helende wonden

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Burnie, David, Bomen, Standaard Uitgeverij, Antwerpen, 1989.
- Coutard, Victor, Een wereld vol bomen, TerraLannoo bv, Amsterdam, 2020.
- Knight, Liz. Forage. Wild plants to gather, cook and eat. Laurence King Publishing Ltd., London, 2020.
- <https://www.ecopedia.be/boom/hazelaar>
- https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/q16-4021_anb_educatief-pakket_kampioenenfiches_6-9jaar_06.pdf
- <https://www.willaert.be/nl/plant/corylus+avellana/coavella>
- <file:///C:/Users/70070600177/Downloads/coavella.pdf>
- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/09/07/nutella-fabrikant-zorgt-voor-hetze-over-italiaanse-hazelnoten/>
- <https://www.bbc.com/news/uk-scotland-south-scotland-56320558>
- <https://www.koro-shop.nl/food-journal/weetjes/hazelnoten-dit-is-wat-je-er-over-moet-weten>
- <https://www.the-world-is-going-nuts.com/hazelnoten/hazelnoten-plantinstructies/>
- <https://www.mooiwatplantendoen.nl/hazelaar>
- <https://hortus.leidenuniv.nl/programma/archief/plant-eter/voedselplanten-in-de-leidse-hortus/gewone-hazelaar-corylus-avellana>
- <https://www.plantvanhier.be/plantengids/plant/hazelaar/20>
- <https://wouterbraeckman.wordpress.com/2015/05/09/de-hazelaar/>
- <https://www.imkerpedia.nl/wiki/index.php?title=Hazelaar>
- <https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/natuurgeneeswijze/120375-de-geneeskracht-van-hazelaar.html>
- <https://bomenwijzer.be/boom/86?cultuur>
- <https://www.mooiwatplantendoen.nl/hazelaar>
- <https://vls.wikipedia.org/wiki/Hoazeloare>
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Frangelico>
- <http://www.bomen-determineren.com/hazelaar.html>